

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ**

***ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ ХХІ СТОЛІТТЯ
ОЧИМА МОЛОДІ***

**МАТЕРІАЛИ
V Міжвузівської студентської
наукової конференції**

20 травня 2021 року

Харків 2021

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету:

Прокопенко І. Ф. – радник ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор

Члени оргкомітету:

Радченко Л. П. – професор кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, кандидат економічних наук, доцент

Сідельнікова І. В. – професор кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, кандидат економічних наук, доцент

Соляр В. В. – завідувач кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, кандидат економічних наук, доцент

Мельникова О. В. – доцент кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, кандидат педагогічних наук, доцент

Зайцева П. О. – член Ради молодих учених ХНПУ імені Г.С.Сковороди, здобувач вищої освіти бакалаврського рівня 4 року навчання

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
(протокол №5 від 11 травня 2021 р.)*

Тенденції та перспективи розвитку економіки XXI століття очима молоді: матеріали V Міжвузівської студентської наукової конференції (20 травня 2021 р., м. Харків). – Харків: ХНПУ, 2021. – 173 с.

У збірці представлено матеріали V Міжвузівської студентської наукової конференції, присвяченої Дню науки. Дослідження учасників конференції розкривають актуальні проблеми економічної теорії та практики. Розглядаються питання формування сучасної національної економіки в умовах глобалізації, процеси інноваційного розвитку на мікро- та макрорівнях, аспекти оптимізації фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємництва, проблеми інституційно-правового забезпечення й управління розвитком підприємств, економічної освіти.

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за зміст публікацій несуть автори та їх наукові керівники.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1 «ПРОБЛЕМИ ТА ІННОВАЦІЙНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ».....	6
Бондаренко Я. О. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: РЕАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	6
Строгов С. А., Сухов В. М. АНТИКРИЗОВІ ГЕОЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗГОРТАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ.....	10
Міжерицький В. А. ІНВЕСТИЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.....	16
Коновалова А. С. ДИНАМІКА ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.....	20
Мажнікова В. Г. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ.....	24
Золотухіна Т. В. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ.....	29
Алексєєва Н. Р. ПРИЧИНИ ЦИКЛІЧНИХ КОЛИВАНЬ В ЕКОНОМІЦІ.....	33
Нос Д. Ю. МАКРОЕКОНОМІЧНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ ТА СПЕЦИФІКА СУЧАСНОЇ КРИЗИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	38
Гавриленко А. І. БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ - ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ.....	41
Костюк В. О. ОСОБЛИВОСТІ БЕЗРОБІТТЯ СЕРЕД МОЛОДІ.....	45
Винник Б. Р. ОСОБЛИВОСТІ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ РОБОЧОЇ СИЛИ.....	48
Савельєв В. О. ВВП УКРАЇНИ, ЙОГО ДИНАМІКА ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ДОБРОБУТУ НАСЕЛЕННЯ.....	52
Удовиченко Д. О. БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	54
Приваліхіна І. К. ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	58

Винник Богдан Романович
ХНПУ імені Г.С. Сковороди
юридичний факультет, спеціальність «Економіка»
1 курс, група 14-е
Науковий керівник - к. п. н., доцент кафедри
економічної теорії, фінансів і обліку Мельникова О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ РОБОЧОЇ СИЛИ

Тема трудової міграції в Україні довгий період часу залишалася і залишається актуальною, зараз про неї можна часто почути з телевізійних програм та ЗМІ. Такий інтерес до цієї сфери, перш за все, викликаний нестабільною ситуацією в країні, причинами, які її провокують та уже звичними для нашої країни проблемами до яких вона призводить. Перше, на що слід звернути увагу, так це на негативну динаміку збільшення кількості українських трудових мігрантів – за останні роки їх чисельність невпинно зростає (Рис.1), що може обернутися катастрофічними для держави наслідками.

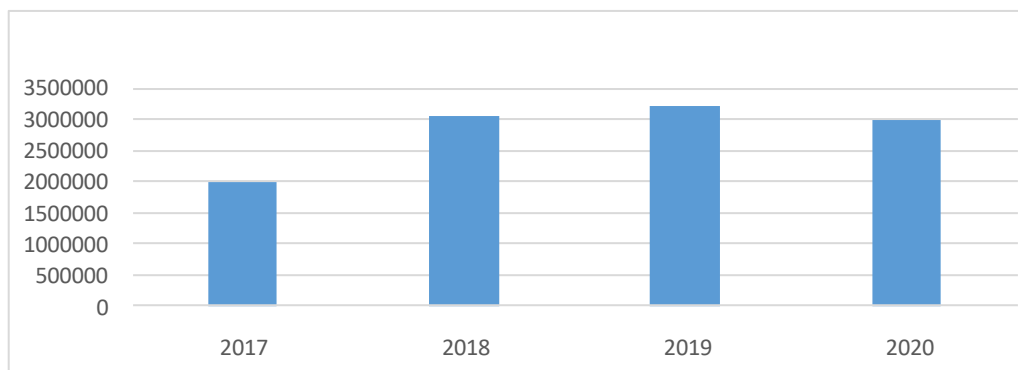

Рис. 1 Кількість трудових мігрантів, що постійно перебуває за межами України Джерело: [1]

На сьогодні все більше країн перебувають у тісній взаємозалежності одна від одної, такі обставини не можуть не впливати і на ринок трудових ресурсів. В Євросоюзі діє законодавство за яким працівники, що шукають роботу в більш розвинених країнах, мають сплачувати податки у своїй державі. Даний закон вигідний роботодавцям та спонукає їх шукати працівників з інших країн.

Відомо, що в період з 2018 по 2020 роки постійно за кордоном знаходилося не менше 3 млн. трудових мігрантів, при цьому близько 8 млн. осіб щорічно приймають участь у міграційному процесі. Постійна втрата економічно активного населення підриває економіку з середини. Розібратися з трудовою міграцією та виправити існуючу ситуацію на сьогодні — одне з головних завдань для нашого уряду.

За даними, на період 2018 року чисельність наших громадян, що отримали статус довготривалого мігранта в ЄС перевищує 513 тис. осіб, загалом це люди, що виїхали до європейських країн з метою заробітку та з різних причин залишилися там жити. [2] Проте найпопулярнішою серед наших заробітчан є сезонна міграція, учасниками якої за рік в певні періоди стають від 7 до 9 млн людей. За даними Держстату, тривалість 57% поїздок на заробітки не перевищує трьох місяців [3].

Основні причини міграції розділяють за характером на економічні та неекономічні. Звісно, саме економічні причини спонукають наших громадян виїжджати працювати за кордон. Серед них відзначимо: низький рівень оплати праці, заборгованість з виплати зарплати, недостатня підтримка підприємств державою, нерівні умови праці, застаріле технічне обладнання на підприємствах, відмінності в накопиченні капіталу, безробіття, великий рівень тінізації економіки. Усі ці та інші фактори змушують українців шукати роботу за кордоном. Некономічні ж пов'язані з політичними, військовими, демографічними, сімейними чи соціальними причинами.

Перш за все, обираючи куди поїхати, українські трудові мігранти орієнтуються на країни з високим рівнем життя та заробітної плати. Так, наприклад, мінімальна та середня заробітна плата в Україні у 2020 р. становили 145 € та 347 € відповідно, у Польщі – 611 € та 1105 €, у Чехії – 546 € і 1304 €, у Німеччині – 1496 € та 4021 € [4]. При цьому частка українських заробітчан, яка готова працювати за мінімальну оплату скоротилася з 40% у 2018 р. до 6% у 2019 р. Сьогодні, у Польщі українські робітники отримують середню заробітну

плату у розмірі 25500 грн., у Словаччині – 28000 грн, у Чехії – 32900 грн, у Німеччині – 49000 грн, в Ізраїлі – 64700 грн. [5]

Найпопулярнішими напрямками для наших заробітчан є Польща (38,9%), Росія (26,3%), Італія (11,3%), Чехія (9,4%), США (1,8%), Білорусь (1,7%) та інші, переважно європейські країни [1]. На жаль, за даними Всеукраїнської асоціації компаній з міжнародного працевлаштування 60% українців працює за кордоном нелегально, що може негативно позначитися на їх фізіологічному та психологічному стані.

В Україні більша частина мігрантів є жителями сіл та невеликих міст, де майже не можливо знати роботу, яка повністю задовольняла б потреби людини. Близько 65% заробітчан є жителями західних областей України, що пов'язано з проблемою працевлаштування, рівнем зарплат та близькістю до кордонів країн ЄС. Значну частину зовнішніх трудових мігрантів становлять українці віком від 40 до 49 років (26,3%), 18,2% – робітники віком від 50 до 59 років та більше 14 % молоді. При цьому жінки становлять тільки 30%. Серед українських заробітчан, що працюють за кордоном, більшість має професійно-технічну та повну загальну середню освіту [3].

Трудова міграція українців має як негативні, так і позитивні наслідки. Негативним є відтік кваліфікованих трудових ресурсів за кордон, необхідність регулювати масштабні міграційні процеси, втрата заробітчанами своєї професійної кваліфікації, навантаження на соціальну систему країни, загальний спад в економіці. Утім є і позитивні ефекти міграції, а саме: збільшення заощаджень у населення, сприяння розвитку підприємництва, здобуття певного професійного досвіду роботи, обмін технологіями, активізація притоку іноземної валюти у країну, покращення платіжного балансу держави. Окремо варто поговорити про зменшення кількості безробітних та надходження до країни грошових переказів від заробітчан. Так, якби рівень міграції був значно нижчим, безробітних у нашій країні стало б мінімум на 30% більше від нинішньої кількості. Грошові перекази від трудових мігрантів до України (заведені переважно із Польщі (3,66 млрд. дол. США або 30,7%), Росії (1,27

млрд. дол. США або 10,6%) та Чехії (1,11 млрд. дол. США або 9,3%) становили у 2019 р. більше 16 млрд доларів, що відповідало більше 10 % від ВВП країни [3].

Отже, сьогодні наші трудові мігранти намагаються знайти за кордоном вигідніші умови заробітку, втекти від економічної кризи та військової агресії з боку Росії. Щоб зупинити відтік мігрантів за кордон наш уряд має прийняти низку важливих рішень. Влада має зосередитися на створенні нових робочих місць з гідними умовами та рівнем оплати праці. Важливим є створення додаткових робочих місць саме в регіонах, де найбільше мігрантів та в таких галузях, де сьогодні працюють наші мігранти - сільське господарство, сфера послуг, будівництво, легка і хімічна промисловість,. Необхідно підвищувати продуктивність праці та стан економіки в цілому. Такі дії призведуть до скорочення трудових мігрантів та врегулюють економічну ситуацію в Україні.

Список використаних джерел:

1. Українські трудові мігранти за кордоном URL:<https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/2752271> (дата звернення 10.04.2021 р) 2. Eurostat – Data Explorer. URL: <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (дата звернення 11.04.2021 р) 3. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 30.03.2021 р) 4. Trading economics. URL: <https://tradingeconomics.com/indicators> (дата звернення 3.04.2021 р) 5. Робота за кордоном: Де українців найчастіше шукають, і які зарплати пропонують. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2020/01/30/40599642/> (дата звернення 12.04.2021 р.).